

V samotě bavlníkových polí

Bernard-Marie Koltès

(přeložila Daniela Jobertová)

"Deal" je obchodní transakce týkající se zakázaného nebo přísně kontrolovaného zboží. Uzavírá se mezi dodavatelem a žadatelem na místech neutrálních a k tomuto účelu určených, prostřednictvím tichého srozumění, smluvených znamení a dvojsmyslné konverzace, jejímž cílem je snížit riziko odhalení nebo podvodu provázející podobné operace. K transakci může dojít v jakoukoliv denní či noční hodinu, nezávisle na předepsané pracovní době registrovaných obchodních míst, nejčastěji však po jejím skončení.

DEALER: Procházíte-li se venku, právě v tuto dobu a na těchto místech, je to proto, že toužíte po něčem, co nemáte, a toto něco vám já mohu poskytnout. Jsem-li zde totiž mnohem déle než vy a na delší dobu než vy, a nevypudí-li mě odsud ani tato hodina, kdy spolu zvířata a lidé navazují vztah divoké surovosti, je to proto, že vlastním věc potřebnou k ukojení touhy, která se přede mnou vynoří, a toto břemeno musím předat tomu, kdo kolem mne projde, ať je to člověk či zvíře.

Proto k vám přistupuji navzdory hodině, kdy se člověk a zvíře na sebe divoce vrhají, přistupuji k vám s rozevřenýma rukama a natočenými dlaněmi, s pokorou toho, jenž nabízí, tváří v tvář tomu, kdo kupuje, s pokorou toho, jenž vlastní, tváří v tvář tomu, kdo chce. Vaši touhu vidím stejně dobře jako světlo, které se rozsvěcuje v nejvyšším okně domu za soumraku. Přistupuji k vám tak, jak přistupuje soumrak k tomuto prvnímu světlu, jemně, uctivě, téměř vroucně, zanechávaje za sebou na ulici zvíře i člověka, aby zuřivě napínali své obojky a cenili na sebe zuby.

Neuhodl jsem, po čem toužíte, a ani na to nespíchám. Touha kupujícího je ta nejmelancholičtější věc na světě, hýčká se jako malé tajemství, které už už aby bylo odhaleno a které se odhaluje tak polehounku, jako se rozvazuje pentle zabaleného dárku. I já jsem kdysi zatoužil po tom, co si člověk či zvíře může v tuto temnou hodinu přát a kvůli čemu vyjde ze svého příbytku bez ohledu na divoké mručení nespokojených zvířat a lidí. A proto vím lépe než neklidný kupující, který ještě chvíli hlídá své tajemství jako pannu vychovávanou k prostituci, že to, o co mne požádáte, již mám, a že vy, aniž byste se cítil zraněn zdánlivou nespravedlností vaší pozice žadajícího vůči nabízejícímu, mne o to můžete klidně požádat.

Na zemi totiž neexistuje jiná nespravedlnost kromě nespravedlnosti země samotné, která je neplodná kvůli zimě nebo kvůli horku a jen zřídkakdy plodná díky jemné směsi zimy a tepla. Není nespravedlnosti pro toho, kdo kráčí po jediném kusu země podrobené buď zimě, nebo horku, nebo směsici obou, a člověk či zvíře, který může pohlédnout jinému člověku či zvířeti do očí, je mu roven, neboť oba krácejí po stejné úzké a rovné

přímce, jsou otroky stejné zimy a stejného horka, stejně bohatí a stejně chudí. Jediná skutečná hranice je hranice mezi kupujícím a prodávajícím, ale i ta je neurčitá, kostrbatá, vždyť každý z nich nese jak touhu, tak její předmět. A nespravedlnost jejich situace je menší než nespravedlnost být samcem či samicí u lidí a zvířat. Proto jsem se já dočasně spokojil s pokorou a vám přenechávám aroganci, jen tak se budeme jeden od druhého lišit v tuto hodinu, která je pro oba nevyhnutelně jedna a táž.

Řekněte mi tedy, vy neposkvrněný melancholiku, teď když lidé i zvířata kolem tlumeně mručí, řekněte mi, po čem toužíte a co já vám mohu poskytnout, a já vám to poskytnu, jemně, téměř uctivě, možná i vroucně. A až vyplníme dutiny a srovnáme vyvýšeniny, které v sobě nosíme, začneme se od sebe vzdalovat po té uzoučké a rovné přímce a budeme ukojeni uprostřed lidí a zvířat, nespokojených proto, že jsou lidmi a zvířaty. Ale nežádejte po mně, abych uhodl vaši touhu. Byl bych nucen vyjmenovat vše, co mám a čím mohu uspokojit ty, kteří kolem mne za dobu, co jsem zde, procházejí a čas k tomu potřebný by vysušil mé srdci a zajisté znavil i vaši naději.

KLIENT: Neprocházím se na určitém místě a v určitou hodinu. Já pouze jdu od jednoho bodu k druhému kvůli záležitostem, které se vyřizují v těchto bodech, a ne mezi nimi. Neznám žádný soumrak, ani žádnou touhu, a nechci vědět o událostech, ke kterým dojde během mé cesty. Šel jsem od tamtoho osvětleného okna nahoře za mnou k jinému osvětlenému oknu přede mnou, a držel jsem se přímky, která prochází vámi, neboť jste se na ni bez váhání postavil. Ten, kdo se chce přemístit z jedné výšky do jiné, nemůže než sejít dolů a znovu vystoupit nahoru, bez ohledu na absurditu těchto dvou úkonů, které se vynulují, a na riziko, že každým krokem rozdrť část odpadků vržených z oken. Čím výše je příbytek, tím čistší je prostředí, ale tím tvrdší je pád. A jakmile výtah člověka vyloží v přízemí, odsoudí ho k prodírání se tím, o co už nahoře nebyl zájem, shnilými vzpomínkami. Je to jako když vám číšník v restauraci přinese účet a vyjmenovává vašemu zhnusenému sluchu pokrmy, které jste už dávno strávil.

Bylo by bývalo zapotřebí, aby tma byla ještě hustší a abych nezahlédl ani část vašeho obličeje. Tehdy bych se možná mohl zmýlit a považovat vaši

přítomnost a odbočení, které mi vás postavilo do cesty, za oprávněné. Já sám bych snad rovněž změnil směr, a tak se přizpůsobil vám. Existuje však tma dostatečně tmavá na to, abyste se v ní vy jevil světlejší? I ta nejčernější noc bez měsíce je v porovnání s vámi polednem, a právě toto poledne mi dokazuje, že jste se zde neocitl pouhou shodou náhod výtahů, ale následkem nepromlčitelného zákona vaší tíže, a je vidět, jak tu tíži nesete na zádech jako pytel, jak vás poutá k této hodině a k tomuto místu, odkud s hlubokými vzdechy odhadujete výšku budov.

Pokud jde o mou touhu, kdyby nějaká existovala a kdybych si na ni zde, za soumraku, obklopen mručením zvířat, z nichž nezahledám ani ocas, mohl vzpomenout, a kdyby šlo o jinou touhu než tu, kterou dozajista mám, a sice touhu, abyste se zřekl pokory a nepřenechával mi aroganci - pro aroganci mám totiž slabost, zatímco pokoru nenávidím jak u sebe, tak u druhých, a proto se mi toto rozdělení rolí nezamlouvá -, to, co bych žádal, byste vy určitě neměl. Mám-li nějakou touhu, kdybych ji vyslovil, spálila by vám tvář, s výkřikem byste odtáhl ruce a prchnul do temnoty jako pes, z kterého v té rychlosti není vidět ani konec ocasu. Ale ne, neklid tohoto místa a této hodiny způsobil, že jsem zapomněl, zda jsem kdy po něčem toužil a co to bylo. Ne, mám pro vás jen jediný návrh - abyste mi ustoupil z cesty a tím mě tohoto pohybu ušetřil, abyste opustil osu, po níž jsem šel, abyste zmizel, neboť to světlo z výše budovy, k níž se blíží tma, nevyrušitelně září a proděravuje tmu jako zapálená sirka, která propálí hadr určený k jejímu uhasení.

DEALER: Máte pravdu, když si myslíte, že jsem odnikud neseštopil a že ani nemám v úmyslu kamkoliv vystoupit, ale mýlíte se, jestliže věříte, že toho lituji. Vyhýbám se výtahům tak, jako se pes vyhýbá vodě. Ne že by odmítaly se přede mnou otevřít a ani já se nevzpírám myšlence uzavřít se v nich. Nicméně výtahy v pohybu mne lechtají a já v nich ztrácím svou důstojnost. A jestliže se rád nechávám lechtat, dávám přednost tomu přestat být lechtán, jakmile to moje důstojnost začne vyžadovat. Některé výtahy jsou jako drogy, jejich častým používáním se nakonec začnete vznášet, neseštopujete ani neseštopáte, křivky považujete za přímky a oheň dokážete zmrazit v samém

středu. Nicméně za tu dobu, co stojím na tomto místě, jsem se naučil rozeznávat plameny, které se při pohledu zdálky, zpoza oken, zdají být mrazivé jako zimní soumrak. Stačí se k nim ale jen přiblížit, jemně, snad i uctivě, a člověk se rozpomene, že žádný záblesk nezůstane navždy chladný. A mým cílem není vás uhasit, ale ochránit před větrem, a teplem plamene vysušit vlhkost této hodiny.

Ať totiž říkáte cokoli, dráha, po které jste šel a která možná byla zpočátku přímá, se zakřivila, jakmile jste mne zahlédl, a já jsem zaznamenal vaše vzhlédnutí přesně v okamžiku, kdy vaše cesta zahnula, a to ne směrem ode mně, ale ke mně. Jinak bychom se nikdy nesetkali, vy byste se ode mne totiž stále více vzdaloval, neboť jste šel rychlostí člověka, který se pohybuje od jednoho bodu k druhému, a já bych vás nikdy nedostihl, protože já chodím velmi pomalu, téměř se nepohybuji, je to chůze člověka, který se nepřemísťuje od jednoho bodu k druhému, ale který číhá na jednom a tom samém místě a čeká, až kolemjdoucí nepatrně změni svůj směr. Říkám-li, že jste změnil směr své chůze, vy mi nepochybně budete tvrdit, že jste se mi tím chtěl vyhnout, a já vám na to odpovím, že vašim úmyslem bylo přiblížit se mi, je to proto, že jste se koneckonců od své dráhy neodklonil, neboť každá přímka existuje pouze v relaci k jedné rovině a my se pohybujeme ve dvou různých rovinách. Ať je to jakkoli, vy jste na mne pohlédl a já jsem zachytil váš pohled, či naopak, a původně absolutně přímá linka, po níž jste se vydal, se stala relativní a komplexní, ani rovnou ani zakřivenou, nýbrž osudovou.

KLIENT: Já vám však radost neudělám, nemám totiž žádnou zakázanou touhu. Své záležitosti vyřizuji ve dne, na místech určených k obchodování a opatřených elektrickým osvětlením. Jsem možná děvka, ale můj bordel není z tohoto světa. Rozprostírá se v záři úředního osvětlení a každý večer se zavírá. Je schválen zákonem a osvětlován elektrinou, ani denní světlo totiž není spolehlivé a občas ochotně přimhouří oko. Co čekáte od člověka, jehož každý krok je schválený, okolovaný, zákonný a do nejnepatrnějšího pohybu sledovaný elektrickým světlem? Jestliže jsem totiž v této chvíli zde, na pochodu, v očekávání, v suspenzi, v pohybu, mimo hru a stranou od života, jsem-li tu dočasný, dalo by se říct skoro nepřítomný - a co se vlastně řekne o

člověku, který přelétává Atlantik, že je zrovna v Grónsku, a je to vůbec možné?, nebo že se ocitl v samém rozbouřeném srdci oceánu? -, jestliže jsem se tedy odchýlil od původního směru, ač přímka mé chůze od jednoho bodu k druhému nemá nejmenší důvod se v jednom momentě zakřivit, je to proto, že jste mi zahradil cestu, pln zakázaných úmyslů, které přičítáte i mně. Vězte tedy, že ač pocituji velký odpor vůči zakázaným úmyslům a nepovoleným činnostem, pohled člověka, který předpokládá existenci takových úmyslů u druhého, je mi ještě odpornější. Takový pohled je natolik kalný, že by dokázal zkalit horskou bystřinu - ten váš by zvrátil bahno usazené na dně sklenice s vodou -, a tíže, se kterou na mně spočívá, jakoby znásilňovala mou neposkvrněnost a obviňovala mou nevinnost. Má původní přímá dráha spojující dva jasné body se kvůli vám stává temným labyrinthem v temnotě, ve které se ztrácím.

DEALER: Snažíte se vsunout pod sedlo mého koně trn , aby znervózněl a rozběhl se pryč. Já ho ale držím pevně na uzdě, takže se mu to tak lehce nepovede, i když je nervózní a občas neposlušný. Trn totiž není ostří nože a můj kůň dobře zná tloušťku své kůže a svrbění mu nevadí. Copak se ale někdo opravdu vyzná v koňských náladách ? Někdy jim nevadí jehla zapíchnutá do boku a jindy jsou schopni roztancovat se kvůli smítku v postroji a shodit jezdce.

Jestliže k vám stále ještě mluvím jemně, s úctou, je to tím, že je mezi námi určitý rozdíl. Zákonitým během věcí jste se zmocnil jazyka, který ve vás dává poznat člověka, jenž má strach, malý ostrý nesmyslný strach, jako strach dítěte z otcova pohlavku. Já mluvím jazykem člověka, který se nechce nechat poznat, mluvím jazykem tohoto místa a tohoto času, kdy člověk drží pevně vodítko a vepř naráží hlavou do ohrady. A svůj jazyk držím tak pevně, jak bych držel hřebce na uzdě, aby se nevrhnul na klisnu, kdybych ji totiž pustil, kdybych uvolnil sevření prstů a napjetí paží, slova by mne vyhodila ze sedla a vyřítla se směrem k obzoru s prudkostí arabského hřebce, který cítí poušť a už nic ho nedokáže udržet.

Proto jsem s vámi od počátku jednal uctivě, aniž bych vás znal. Můj první krok směrem k vám byl uctivý, pokorný a zdvořilý, ač jsem netušil, zda

si něčím tuto zdvořilost zasluhujete, nemohl jsem vědět, zda srovnání našich vzájemných situací by ode mne vyžadovalo pokoru a od vás aroganci. Přenechal jsem vám aroganci kvůli soumraku, v němž jsme se jeden ke druhému přiblížili, neboť hodina soumraku, kdy jste ke mně přistoupil, nepředepisuje žádnou zdvořilost a ta se tím pádem stává nutností, nic jiného už není nutné kromě zdivočení v temnotě. Mohl jsem na vás padnout tak, jak padá hadr na plamen svíčky, mohl jsem vás chytit za límec košile, překvapit vás. Takže má zdvořilost, která byla nutná a která mě zároveň vůbec nic nestála, vás ke mně váže, třeba už jen proto, že jsem po vás mohl pyšně přejít a rozdrtit vás jako bota drtí mastný papír. První a zásadní rozdíl mezi námi spočívá v postavě - a v tuto hodinu a na tomto místě žádný jiný rozdíl nehraje roli - a já jsem věděl, my oba teď víme, kdo z nás je bota a kdo je papír.

KLIENT: Snad jsem to opravdu udělal, ale vězte, že bych si přál, abych se na vás nebyl podíval. Jako včela na louce plné květů, jako kráva na ohrazené pastvině, i pohled téká sem a tam a nakonec se ustálí, přesvědčen o neomezenosti a neutrálnosti prostoru, který se mu nabízí. Kam má člověk ale svůj pohled upřít? Když se dívám na nebe, padá na mě nostalgie, zem mě rozesmutňuje, vědomí, že určitou věc nemám, je stejně skličující jako lítost po ní. Nezbyvá tedy než dívat se přímo před sebe, ve výšce očí, ať je úroveň chodidel jakákoliv. Takže při chůzi směrem k místu, kde jsem se zastavil, musel můj pohled nutně narazit na to, co v dané chvíli stálo nebo kráčelo ve stejné výšce. Počítáme-li se vzdáleností a se zákonem perspektivy, každý člověk nebo zvíře se mohou dočasně a přibližně ocitnout ve stejné výšce jako já. A vlastně je docela pravděpodobné, že jediný rozdíl mezi námi dvěma, nebo chcete-li jediná nespravedlnost, spočívá v tom, že jeden z nás se někde v hloubi duše obává, zda se ten druhý nechystá k ráně. A jediná podobnost, či chcete-li jediná spravedlnost, pak spočívá v tom, že ani jeden z nás netuší, jak je tento strach mezi námi dvěma rozložen, jak reálná je rána od druhého a jaká by mohla být její prudkost.

Je tedy jasné, že mezi námi existuje takový vztah, jaký se obvykle vytváří mezi lidmi a mezi zvířaty v hodinách a na místech zakázaných a

ponurých, kam nepronikne ani zákon, ani elektrina. A kvůli tomu, kvůli nenávisti mezi lidmi a mezi zvířaty, dávám přednost zákonu a elektrickému osvětlení, neboť jsem přesvědčen, že přirozené osvětlení, vzduch a teplota v sobě skrývají nebezpečí. Přirozené jevy totiž neznají ani klid, ani právo, zakázaný obchod není obchodem, je to jen hrozba a útěk a rána, neexistuje ani předmět kupovaný, ani prodáváný, neexistuje uznávané platidlo ani rozsah cen, je jen temnota, temní muži, kteří k sobě v noci přistupují. Vy jste ke mně přistoupil, a to proto, že mne chcete udeřit. A když se vás zeptám, proč mne chcete udeřit, odpovíte mi, vím to už teď, že k tomu máte tajný důvod a že určitě není nutné, abych se s ním seznámil. A proto vás nepožádám o nic. Proč by měl člověk mluvit k tašce, která se uvolnila ze střechy a padá mu na hlavu? Je jako včela, která si vybrala nesprávný květ, jako kráva, která se chtěla vydat na pastvu za elektrický drát. Takže buď mlčí, nebo se snaží utéct, lituje, čeká, dělá co může, nesmyslné důvody, nezákonný čin, temnota.

Vstoupil jsem do potoka, který vytéká ze stáje a přináší s sebou tajemství jako zvířecí odpad. A z těch tajemství a z té temnoty, jež patří vám, je odvozeno pravidlo, podle něhož se ze dvou mužů, kteří se setkali, musí vybrat ten, kdo napadne první. V tuto hodinu a na tomto místě by tedy bylo záhodno přiblížit se ke každému člověku či zvířeti, na němž se ustálí pohled, udeřit a pak říci: nevím, jestli jste měl v úmyslu mě z nějakého nesmyslného a tajuplného důvodu udeřit, stejně byste nepovažoval za nutné mi ho sdělit, takže jsem raději udeřil první a můj důvod, jakkoli se jeví nesmyslný, alespoň není tajný. V důsledku mé i vaší přítomnosti zde, a v důsledku náhodného setkání našich pohledů vznikla možnost, že mne udeříte jako první, takže jsem dal přednost tomu být spíš cihlou padající ze střechy než hlavou, a spíš elektrickým plotem než nozdrami krávy.

Kdyby totiž byla pravda, že jste obchodník s tak tajemným zbožím, že vy je odmítáte rozbalit a já nejsem schopen je uhodnout, a já že jsem kupující a má touha je tak skrytá, že o ní sám nevím a abych se ujistil o její existenci, musel bych sedřít s mé paměti kůži, až by tekla krev, je-li toto všechno pravda, proč dál skrýváte své zboží, když já jsem se tu zastavil, když zde stojím a čekám? Jako obrovský zapečetěný pytel, který nosíte na

ramenou, jako nedotknutelný zákon tíže, jakoby samo neexistovalo a mohlo vzniknout až přijetím tvaru konkrétní touhy. Kdybyste mi je ale ukázal, kdybyste pojmenoval svou nabídku, ty věci povolené či zakázané, ale nesoucí jméno a tak podrobitelné soudu, kdybyste je nazval, mohl bych říci ne a necítil bych se už jako strom ve vichřici, která se přížene bůhví odkud a vyvrátí ho z kořenů. Já totiž umím říci ne a říkám ho rád, přivalem mých ne bych vás omráčil, odhalil bych před vámi tisíce způsobů jak říci ne, které se odvozují od tisíce způsobů jak říci ano, tak jako kokety zkoušejí všechny halenky a všechny střevíce, aby je pak do jednoho zavrhly, a rozkoš, kterou pociťují při zkoušení, stojí na rozkoši odmítnutí. Rozhodněte se a ukažte, kdo jste - hrubián, co jen šlape chodník, nebo obchodník? V tom případě tedy rozbalte zboží a podívejme se na ně.

DEALER: Právě proto, že chci být obchodník a ne hrubián, pravý obchodník, vám neříkám, co mám a co vám nabízím. Nechci se totiž vystavit nebezpečí odmítnutí, což je věc, které se každý obchodník obává nejvíc ze všeho, je to zbraň, kterou on sám nevládne. Nikdy jsem se nenaučil říkat ne a ani se to učit nechci. Ale jak říci ano, to vím, a dokonce v různých odstínech: ano, posečkejte chvíličku, počkejte, čekejte se mnou celou věčnost. Ano, mám to, budu to mít, měl jsem to a budu to mít znovu, nikdy jsem to neměl, ale seženu vám to. Dejme tomu, že mi někdo řekne: Co kdybych po něčem toužil a přiznal to, a vy byste neměl nic na uspokojení mé touhy? Já na to: Mám to, co ji ukojí. A ten dotyčný znovu: Představte si, že to nemáte. A já odpovím: I v tom případě to mám. A on: A co kdyby ta touha byla taková, že vy sám byste nakonec nechtěl vědět, co by ji mohlo uspokojit? I proti vlastní vůli mám to, čeho je zapotřebí.

Čím korektnější je však obchodník, tím zvrácenější bývá kupující. Obchodník se snaží uspokojit touhu, kterou ještě nezná, ale kupující vždy nad tuto touhu postaví uspokojení, které mu nabízí možnost odmítnout, co je mu nabízeno. Odmítnutí totiž nepřiznanou touhu vybičuje, a ta je pak zapomenuta v rozkoši z pokoření prodávajícího. Já ale nepatřím k obchodníkům, kteří mění svůj firemní štít, jen aby uspokojili klientovu potřebu hněvu a rozhořčení. Nejsem tu proto, abych poskytoval rozkoš, ale

abych zaplnil propast po touze, abych touhu připomínal, abych ji nutil pojmenovat se, abych ji stáhl k zemi, dal jí tvar a váhu, a to s veškerou krutostí, která je k ztvárnění a zhmotnění nutná. A protože už vidím, jak se vám žádost objevuje v koutku úst jako slina, kterou se snažíte spolknout, počkám si, až vám poteče po bradě, nebo až ji budete muset odplivnout, teprve potom vám podám kapesník, kdybych vám jej totiž podal příliš brzo, odmítl byste, a to by mi způsobilo utrpení, jemuž se nemíním vystavovat.

To, čeho se každý člověk či zvíře obává v tuto hodinu, kdy se člověk pohybuje ve stejné výšce jako zvíře a zvíře ve stejné výšce jako člověk, není utrpení, jelikož utrpení se dá změřit, stejně tak jako schopnost působit utrpení a snášet je. Oba mají největší hrůzu z cizosti utrpení a z toho, že by snad měli snášet utrpení, které je jim neznámo. Vzdálenost, která na tomto světě bude vždy existovat mezi surovci a slečinkami, není výsledkem vzájemného porovnávání sil, v opačném případě by se totiž svět rozdělil na surovce a slečinky, surovci by se vrhly na slečinky a vše na světě by bylo jednodušší. Co však surovce až dosud zadržovalo a co je bude zadržovat i nadále, je nekonečná tajuplnost a nekonečná zvláštnost zbraní, jako například ty drobné spreje schované v kabelkách, z nichž vytryskne tekutina, která surovce rozpláče. A surovec najednou stojí před slečinkou s pláčem, bez hrdosti, ani člověk ani zvíře, jen slzy studu, které se vpíjejí do země. Proto se surovci a slečny tak bojí jedni druhých a vzájemně si nedůvěřují, člověk totiž působí jen to utrpení, které sám dokáže snést, a obává se bolesti, kterou není schopen vyvolat. Nezapírejte mi tedy předmět vaší horečky, prosím, důvod vašeho pohledu, řekněte mi ho. A nemá-li být zraněna vaše osobní hrdost, vyřkněte to slovo, jako byste je říkal stromu nebo zdi vězení, jako byste je vyslovoval v samotě bavlníkových polí, kde se člověk v noci prochází nahý. Řekněte mi je, aniž byste se na mne díval. Vždyť tato chvíle soumraku, v níž se oba nacházíme, není krutá tím, že by jeden muž zraňoval druhého, mrzačil ho, mučil, uřezával mu údy či hlavu, nebo se ho dokonce přinutil k pláči. Nejhorší krutosti se dopouští člověk či zvíře, jestliže zabraňuje druhému dosáhnout naplnění, jestliže ho přeruší tak, jako odmlka přerušuje započatou větu, jestliže se od něj odvrátí poté, co se na něj díval, a tak dá najevo, že jak pohled, tak vytvořené mínění byl omyl, stejný

omyl jako načatý dopis, který pisatel zuřivě zmačká, aniž by se dostal za datum.

KLIENT: Jste opravdu podivný lupič, neloupíte, anebo se k tomu dlouho odhodláváte, a stejně výstřední záškodník, vkradete se do sadu, zatřesete stromem a zmizíte a ovoce necháte ležet. Vy znáte tato místa, já jsem tu cizinec. Já jsem ten, kdo má strach, a to oprávněně. Neznám vás, nemohu vás znát a jen obtížně rozeznávám v temnotě vaše obrysy. To vy jste měl uhodnout, vy jste měl něco jmenovat, a já bych pak možná souhlasil - jemným pohybem hlavy bych vám to naznačil, pochopil byste. Ale já nechci, aby se má touha pro nic za nic šířila po kraji tak rychle, jako se krev roztéká po neznámé zemi. Vy neriskujete nic, víte o mém neklidu, mém váhání a mé obezřetnosti. Víte, odkud přicházím a kam směřuji, znáte ulice, znáte tuto hodinu, znáte vaše vlastní plány. Já nevím nic a riskuji vše. Stojím před vámi asi tak, jako bych stál před travestitem převlečeným zpátky za muže, člověk nakonec neví, jaké pohlaví vlastně má. Od chvíle, kdy jste na mne položil ruku jako lupič na svou oběť nebo jako zákon na lupiče, trpím v nevědomosti, neznám svůj osud, nevím, jsem-li odsouzenec nebo spojenec, nevím ani, čím vlastně trpím, trpím, protože nevím, kde jste mě zranil a kudy teče krev. Možná ani nejste zvláštní, ale jen mazaný. Třeba jste jen převlečený služebník zákona, zákon si totiž vytváří služebníky se vzezřením lupičů a ti pak lupiče nadhánějí. Nakonec budete ještě poctivější než já. A aniž bych cokoliv řekl nebo chtěl, omylem, jen proto, že jsem tu cizinec a neznám zdejší jazyk ani mravy, ani to co se tu sluší nebo nesluší, nemohu rozeznat rub a líc, jsem ztracen a chovám se, jako bych byl omámen, a teď vypadám, jako bych vás vlastně o něco požádal, jako bych požádal o tu nejhorší věc na světě a byl proto vinen. Vytryskla ze mě touha a jako krev stekla k vašim chodidlům, touha, kterou neznám a nepoznávám, kterou znáte jen vy a kterou soudíte. Jestli tomu tedy tak je, jestli se s podezřelou horlivostí zrádců snažíte vyprovokovat mě, abych jednal s vámi nebo proti vám - a v každém případě bych byl viníkem já -, přiznejte alespoň, že jsem doposud neučinil nic ani ve váš prospěch, ani proti vám, že mi nikdo nemá co vytknout, že jsem se doposud choval poctivě. Dosvědčte, že se mi nelíbilo

v té temnotě, kde jste mne zastavil, že jsem se zastavil jenom proto, že jste na mne položil ruku. Dosvědčte, že jsem se dovolával světla, že jsem do tmy nevklouzl jako zloděj s plným vědomím a s nekalými úmysly, ale že jsem v ní byl zaskočen a že jsem křičel jako dítě v postýlce, jemuž náhle zhasne noční lampa.

DEALER: Jste-li přesvědčen, že se vůči vám chci dopustit násilí - a dost možná se nemýlíte -, nespěchejte ani s určením druhu tohoto násilí, ani s jeho pojmenováním. Narodil jste se s představou, že mužské pohlaví je navždy ukryto na jednom určitém místě, a této jistoty se nechcete vzdát. Já však vím, ač jsem na svět přišel stejným způsobem jako vy, že s přibývajícím časem stráveným čekáním a zapomínáním, poposedáváním o samotě, se mužské pohlaví pomalu přemísťuje, nikdy nezůstává ukryto na jediném místě a objevuje se tam, kde je nikdo nehledá. A po čase, kdy se muž naučí klidně sedět a odpočívat o samotě, se už žádné pohlaví nemůže podobat jinému, asi tak jako se mužské pohlaví nikdy nemůže podobat ženskému. Jsou věci, které nelze zamaskovat, ale které přesto jemně oscilují mezi dvěma možnostmi, jsou jako přechodová roční období, ani zima převlečená za léto, ani léto za zimu.

Ovšem kvůli nějaké domněnce nestojí za to se vzrušovat. Představitivost se musí držet zkrátka asi tak jako snoubenka, nechme ji trochu se toulat, ale nedovolme, aby zapomněla na pravidla slušného chování. Nejsem mazaný, jen zvědavý, vložil jsem ruku na vaši paži pouze z čiré zvědavosti, chtěl jsem zjistit, zda vaší evidentně husí kůži odpovídá teplo husy živé nebo chlad husy mrtvé. Teď to vím. Nechci vás urazit, ale vy se třesete zimou jako živá, ale napůl oškubaná slepice, jako slepice zasažená prašivinou, která nakonec vymýtí i poslední pírkó. Když jsem byl malý, běhal jsem za nimi po dvorku, chytal je a osahával, abych zjistil, jestli jsou ještě teplé nebo již studené. Když jsem se vás dnes dotknul, cítil jsem chlad smrti, ale také utrpení z chladu, které znají jen živí. Proto jsem vám podal svůj kabát, abyste se do něj zahalil, mně totiž zima není. Nikdy jsem ani zimou netrpěl, až se pro mne stalo utrpením to, že jsem toto utrpení neznal. Jako dítě jsem nakonec měl stále stejný sen, jeden ze snů, které nepředstavují cíle, ale další

vězení, které jsou okamžiky, kdy si dítě znenadání všimne mříží svého prvního vězení, kdy syn otroka sní, že je synem pána. Mým snem bylo poznat sníh a mráz, poznat ten chlad, jímž vy trpíte. Půjčil jsem vám jenom svůj kabát, ač vím že vám není zima jen na horní část těla, ale i na spodní a možná ještě dál, a tímto konstatováním vás nechci nijak urazit. Co se mne týče, vždy jsem byl přesvědčen, že když se někdo klepe zimou, je třeba mu půjčit tu část oděvu, která odpovídá zimomřivé části jeho těla, a to i s rizikem, že se dobrodinec ocitne docela nahý, shora dolů a třeba ještě dál. Nicméně moje matka, která nebyla nijak lakomá, ale vyznačovala se silným citem pro společenské konvence, mi řekla, že jestli je chvályhodné poskytnout vlastní košili nebo kabát nebo jinou část oblečení určenou pro horní půlku těla, pak je nutno dobře rozvážit darování obuvi, a je naprosto nepřipustné někomu přenechat kalhoty.

Stejně dobře vím a pokládám za zbytečné vysvětlovat to, co je pro mne nezvratitelnou jistotou, že totiž země, na níž se vy i já nacházíme, je s veškerou stabilitou zaklesnuta mezi rohy býka a ruka prozřetelnosti ji v této pozici udržuje. Stejným způsobem se i já snažím, možná trochu nechápavě, ale přesto bez zaváhání, zachovat normu a neodchýlit se od ní, asi tak jako dítě, které se naklání přes okraj střechy, aniž by něco tušilo o volném pádu. A podobně jako ono dítě věří, že mu zakázali naklánět se přes okraj, aby nemohlo létat, i já jsem dlouho věřil, že chlapci mají zakázáno darovat své kalhoty proto, aby nemohli ukazovat ani nadšení, ani ochablost emocí. Avšak dnes, kdy rozumím mnoha věcem lépe a přiznávám existenci věcí, kterým nerozumím, kdy jsem zůstal tak dlouho stát na tomto místě v tuto hodinu, kdy jsem viděl tolik chodců projít kolem, kdy jsem na mnohé z nich pohlédl a dokonce jim položil ruku na rameno, aniž bych rozuměl svému počínání a aniž bych se o to vůbec snažil, a hlavně aniž bych odolal nutkání pohlédnout na ně a položit jim ruku na rameno - je totiž snazší zachytit člověka v chůzi než dohonit slepici na dvorku -, dnes tedy dobře vím, že není důvod skrývat ani nadšení, ani ochablost, a že je zapotřebí jednat podle pravidel a neptat se proč.

A navíc, a to bez urážky, když jsem vás halil do svého kabátu, doufal jsem, že se mému zraku budete jevit známější. V přítomnosti něčeho nebo

někoho cizího se totiž stávám bázlivým a když jsem před chvílí spatřil, jak se blížíte, ptal jsem se sám sebe, proč se asi zdravý člověk obléká jako slepice zasažená prašivinou, která ztrácí peří, ale stále pobíhá po dvorku, pokryta tím, co nemoc ještě shodou okolností neoškubala. Určitě by mě tehdy bázlivost přinutila jen se trochu poškrábat na hlavě, ustoupit z cesty a tak se vám vyhnout, kdybych ve vašem pohledu upřeném na mně nezahlédl záblesk typický pro toho, kdo přichází o něco požádat, a ten záblesk odvrátil mou pozornost od vašeho podivného vzezření.

KLIENT: Co ode mne chcete? Každý váš pohyb, za kterým tuším ránu, skončí pohlazením, a mne zneklidňuje, že jsem pohlazen, když bych měl být udeřen. Žádám vás tedy, abyste byl alespoň obezřetný, chcete-li, abych se pozdržel. A protože se tváříte, jako byste mi náhodou chtěl něco prodat, proč vůbec nepochybujete o tom, že mám čím zaplatit? Třeba mám prázdné kapsy a bylo by bývalo poctivé nejdřív požadovat, ať ukážu peníze, jak je to běžné u pochybných zákazníků. Vy jste po mě nic takového nechtěl. Jaké potěšení vám může činit riziko, že se necháte ošidit? Nepřišel jsem si sem pro laskavost, laskavost způsobuje rozklad, rozrušuje částku po částce, ukrajuje ze sil jako z mrtvého těla na stole pitevny. Ne, já potřebuji svou celistvost neporušenou, a zloba mi ji takovou zachová. Rozzlobte se, kde jinde bych načerpal svoji sílu? Rozzlobte se, přestaneme se vzdalovat od našich záležitostí a budeme si jisti, že oba jednáme o jedné a té samé. Jestliže totiž vím, odkud se bere mé potěšení, pak nechápu, kde vy nacházíte to své.

DEALER: Kdybych byl jen na okamžik zapochyboval, zda máte čím zaplatit to, pro co jste přišel, ustoupil bych vám z cesty, jak jste se začal přibližovat. Obyčejní obchodníci požadují od svých zákazníků důkaz solventnosti, ale luxusní prodejny předvídají, nepožadují nic, dokonce ani neověřují výši vystaveného šeku a správnost podpisu. Existují takové předměty, prodávané i kupované, u kterých je zbytečné klást si otázku po solventnosti kupujícího či po době potřebné k rozhodnutí. A proto jsem trpělivý, neurážím totiž člověka, který se sice začíná vzdalovat, ale který se v příštím okamžiku vrátí. Urážku nelze vzít zpátky, zatímco laskavost ano, a je stokrát lepší hýřit

druhým než jen jedinkrát použít prvního. Proto se ještě nezlobím, mám totiž čas nezlobit se, stejně tak jako mám čas na hněv, a možná se rozhněvám, až čas trpělivosti vyprší.

KLIENT: A co kdybych - hypoteticky - přiznal, že jsem se uchýlil k aroganci pouze proto, že jste mne o to žádal, když jste se ke mne začal přibližovat z důvodu, který stále netuším - nemám totiž dar hadačství - a kvůli němuž tu ještě setrvávám? Kdybych řekl, že mne zde drží pouze má nejistota ohledně vašich plánů a zájmu, který bych na nich mohl mít? Zasažen zvláštní povahou této hodiny, tohoto místa a vašeho pohybu směrem ke mně jsem se možná pohnul směrem k vám, hnán oním pohybem vlastním jakékoliv věci do momentu, kdy je jí vtisknut pohyb opačný. Co když jsem se k vám přiblížil jen setrvačností? Co když jsem byl stažen dolů ne vlastní vůlí, ale přitažlivostí, kvůli níž se knížata spouštějí v putykách a děti potají utíkají do sklepů, tou silou, kterou si temná, nehybná masa ponořená do stínu přitahuje každý malý osamocený předmět. Přiblížil bych se k vám, v mých žilách by jen líně tepala krev, s otázkou na mysli, zda se z té pomalosti vyruší nebo zda jí úplně propadne. Přiblížil bych se pomalu, ale pln nadějí, neschopen pojmenovat touhu, ale připraven uspokojit se tím, co by mi bylo nabídnuto, byl bych jako zapomenutá a tudíž neúrodná polní brázda, která nedokáže rozlišit zrno, když na ni po dlouhé době padne. Ponechán napospas naší vzájemné podivné blízkosti, připraven vzít zavděk čímkoliv, na dálku bych tušil, že se ke mně přibližujete, na dálku bych měl dojem, že se na mne díváte. Tak bych se i já přiblížil k vám, podíval bych se na vás, byl bych ve vaší blízkosti, čekaje toho od vás příliš, příliš mnoho, ale ne abyste to uhodl, já sám to nedokážu, já sám to nedokážu uhodnout, ale čekal jsem od vás chuť toužit po něčem, touhu samotnou, její předmět, cenu a uspokojení.

DEALER: Není třeba večer se stydět zapomenout to, co si ráno připomeneme. Večer je okamžik zapomnění, zmatku, touhy tak žhavé, že se přemění v páru. Hustý oblak nad postelí pak ale sesbírá ráno, a jen hlupák by večer zapomněl na ranní déšť. Jestliže vy mi tedy hypoteticky tvrdíte, že v tomto

okamžiku nepociťujete žádnou touhu, kterou byste chtěl vyjádřit, já vám stejně hypoteticky doporučím, abyste se neunavoval hledáním a vypůjčil si touhu někoho jiného. Vzhledem k tomu, že já musím za každou cenu prodat a vy za každou cenu koupit, nakupujte pro někoho jiného, a v tom případě vám dobře poslouží jakákoliv touha. Třeba tím rozradostníte a uspokojíte toho, kdo se ráno probouzí vedle vás v peřinách, roztomilou snoubenku, která při probouzení zatouží po něčem, co teď ještě nemáte, co jí s radostí nabídnete, budete šťasten, že to máte a že jste si to ode mne koupil. Štěstí obchodníka závisí na existenci mnoha různých osob, které se různými způsoby snoubí s různými věcmi, a když vynechá paměť jedněch, zastane ji paměť těch druhých. A tak zboží, které si ode mne koupíte, se bude stejně dobře hodit komukoliv jinému, za předpokladu že vy sám byste ho nemohl použít.

KLIENT: Je zákonitě, že když jeden muž potká jiného, vždycky ho nakonec popláca po zádech a začne mluvit o ženě. A je zákonitě, že vzpomínka na ženu je posledním útočištěm znavených bojovníků. Zákon, který toto předepisuje, je ale váš, a já se mu nepodrobím. Nechci, abychom uzavřeli mír kvůli nepřítomnosti ženy, ani kvůli vzpomínce na tuto nepřítomnost, ani kvůli vzpomínce na cokoli jiného. Vzpomínky se mi hnusí a nepřítomní rovněž, dávám přednost nedotčené potravě před potravou strávenou. Nestojím o mír, ať přichází z jakékoliv strany. Nechci mír.

V pohledu psa se zračí domněnka, že kolem něj jsou zase jen psi. Vy tedy tvrdíte, že svět, na němž se nacházíme, je zaklesnut mezi rohy býka a drží ho ruka prozřetelnosti. Já ale vím, že se pohupuje na hřbetech tří velryb a že neexistuje ani prozřetelnost, ani stabilita, jen rozmar těch tří oblud. Naše světy jsou tedy rozdílné a naše odlišnost je vstřebána do našich povah jako vinná réva do vína. Já ale před vámi nezvednu nožičku na tom samém místě jako vy, nepůsobí na mne stejná tíže jako na vás, nepocházím ze stejné samice. Neprobouzím se totiž ráno a nespím v peřinách.

DEALER: Nerozčilujte se, otče, hlavně se nerozčilujte. Já jsem jen ubohý obchodníček, který zná pouze tenhle kout země, kde čeká, aby něco prodal,

vím jen to, co mě matka naučila. A vzhledem k tomu, že ona sama nevěděla nic, nebo skoro nic, já také nevím nic, nebo skoro nic. Dobrý obchodník se ale vždycky snaží říct to, co chce jeho zákazník slyšet, a jestli to chce uhodnout, musí si zákazníka nejdřív trochu oťuknout, aby poznal jeho vůni. Ta vaše mi skutečně nic nepřipomíná, nepocházíme ze stejné matky. Ale abych se k vám mohl přiblížit, musel jsem si představit, že i vy máte matku, tak jako já, že i vaše matka se vám postarala o bratry, že jich je tolik jako škytů po recepci, a že to, co nás v každém případě sbližuje, je naprostá nepřítomnost ojedinelosti. Takže jsem se upnul alespoň k tomu, co máme společného, neboť je možné dlouho cestovat pouští za předpokladu, že někde existuje záchytný bod. Jestliže jsem se však zmýlil, jestli nepocházíte z matky, jestli pro vás nikdo není bratrem, jestli nemáte snoubenku, která by se vedle vás ráno probouzela, tak vás tedy, otče, žádám o odpuštění.

Dva muži, jejichž cesty se zkříží, nemají jinou volbu než udeřit jeden druhého s prudkostí nepřítele nebo laskavostí bratra. A jestliže se nakonec v tuto hodinu prázdnoty rozhodnou vzpomínat na to, co je nepřítomno, na minulost, na sen, na nedostatek, je to tím, že nelze postavit se čelem přílišné cizosti. Tváří v tvář záhadě je nutno otevřít se, úplně se odhalit, aby se i záhada odhalila. Vzpomínky jsou tajné zbraně, které člověk dobře chrání, když mu už nic jiného nezůstalo, je to poslední upřímnost, která požaduje oplátkou zas jen upřímnost, je to ta úplně poslední nahota. To, co jsem, mi nepřináší ani slávu, ani hanbu, ale protože jste mi cizí a odcizujete se mi každým okamžikem, jako můj kabát, který jsem svlékl a podal vám, jako mé ruce, které jsem vám ukázal prosté zbraní, jsem-li pes a vy člověk, nebo jsem-li člověk a vy něco jiného, ať jsem jakékoliv rasy a vy rovněž, já vám alespoň tu svou předkládám, dovoluji, abyste se jí dotkl, abyste se mne dotkl a zvykl si na mne, jsem jako ten, kdo se nechá prohledat a neskrývá své zbraně.

Proto vás pobízím, se vši opatrností, vážností a klidem, abyste na mne hleděl přátelsky, nejlepší obchody se totiž uzavírají v přátelském ovzduší. Nesnažím se vás obelstít a nechci po vás nic, co byste mi vy nechtěl dát. Jediné kamarádství, které za něco stojí, nepředpokládá jeden určitý způsob jednání, nýbrž naopak, nepředpokládá jednání žádné. Nabízím vám tedy

nehybnost, nekonečnou trpělivost a slepou nespravedlnost přítele. Není totiž spravedlnosti mezi těmi, kdo se neznají, stejně tak jako není přátelství mezi těmi, kdo se znají, není mostu bez propasti. Matka mi vždy říkala, že je nesmysl odmítat deštník, když se blíží déšť.

KLIENT: Bylo mi milejší, když jste se choval mazaně, než když se chováte přátelsky. Přátelství je horší skrblik než zrada. Kdybych byl býval potřeboval cit, řekl bych vám to, požádal bych vás o něj a vyrovnal bych účet. City se ale směňují pouze za věci jim podobné. Je to falešný obchod s falešnou měnou, obchod chudáka, který se opičí po opravdových obchodnících. Copak se vyměňuje jeden pytel rýže za jiný? Vy nemáte, co byste nabídl, a proto sázíte na pult city tak, jako špatný obchodník poskytuje slevu na zmetky, a pak už nelze zboží reklamovat. Nemám, co bych vám za váš cit dal výměnou, nepřinesl jsem si patřičnou měnu, klidně si mě prohledejte. Takže bude nejrozumnější nechat ruku ponořenou v kapse, matku uprostřed vaší rodiny, a vzpomínky si schovejte pro chvíle samoty.

Nikdy nebudu mít zájem o tu spřízněnost, kterou mi tak zakukleně nabízíte. Nechtěl jsem, abyste mi pokládal ruku na rameno, nechtěl jsem váš kabát a hlavně nechci riskovat, že bych byl s vámi dáván do spojitosti. Byl-li jste totiž před chvílí překvapen mým chováním a nepovažoval jste za nutné to skrývat, pak vězte, že i já jsem byl stejně překvapen, když jsem spatřil, že se ke mně blížíte. Na neznámém území si však cizinec zvykne své překvapení skrývat, veškeré zvláštnosti považuje za místní obyčeje a musí si na ně zvyknout stejně jako na podnebí nebo národní jídlo. Kdybych vás však zavedl mezi své, kdybyste vy byl cizinec a musel tudíž skrývat údiv, kdybychom my byli domorodci a mohli vás obhlížet, všichni by vás obklopili a ukazovali na vás prstem, považovali by vás za pouťovou atrakci a ptali by se mne, kde že se prodávají vstupenky.

Nejste tady kvůli obchodu. Spíš tu čekáte na almužnu a připravujete se na krádež, která po almužně následuje tak jistě, jako válka po vyjednávání. Nejste tu, abyste uspokojoval touhy. Já měl touhy, ale ty popadaly na zem kolem nás a my je pošlapali. Byly různé, velké, malé, složité, jednoduché, stačilo, abyste se sehnul a mohl jste jich nabrat po

hrstech. Vy jste je ale nechal odtékat ke kanálům, protože nemáte, čím byste uspokojil ani ty nejmenší a nejlehčí z nich. Jste chudák a stojíte tu ne proto, že byste v tom našel zálubu, ale proto, že vás k tomu dohnala chudoba, nutnost a nevědomost. A já nebudu předstírat ani že kupuji svaté obrázky, ani že platím za ubohé tóny kytary někde na rohu ulice. Dávám almužny, jen když na to mám chuť, a za to, co je na prodej, platím. Takže žebráci ať žebrají, ať seberou odvahu nastavit ruku, a zloději ať kradou.

Nemám v úmyslu ani vás urážet, ani se vám zalíbit. Nechci být dobrý ani zlý, nechci ani uhodit, ani být uhozen, nechci ani svádět, ani se vámi nechat svést. Chci být nula. Obávám se srdečnosti, nejsem stvořen pro bratříčkování a prudkosti kamarádství se bojím víc než prudkosti ran. Buďme tedy oba nulami, pěkně zakulacenými a navzájem nepřístupnými, které jsou dočasně vedle sebe a které se kutálejí každá svým směrem. Zde, v nekonečné samotě tohoto místa a této hodiny, které nelze definovat, protože není důvodu, abych já vás tu potkal a vy abyste mi tu zkrížil cestu, není důvodu k srdečnosti a neexistuje číslo, které by nám předcházelo a tím nám dávalo smyslu, buďme prostými, samotářskými a pyšnými nulami.

DEALER: Teď už je ale pozdě. Když se konto ocitne v mínusu, musí se schodek vyrovnat. Je správné okrást lakomce, který žárlivě střeží plné truhly pro své vlastní potěšení, ale je naprosto nízké krást, když je vše na prodej a vše se dá koupit. A je-li možné být dočasně něčím dlužníkem, což se stejně v praxi rovná jen poshovění s přesně určeným časovým limitem, je nemravné dávat a stejně nemravné dovolit, aby vám někdo něco dal zadarmo. Sešli jsme se zde kvůli obchodu, ne abychom spolu zápasili, takže by nebylo spravedlivé, kdyby odsud jeden z nás vyšel jako vítěz a druhý jako poražený. A vy neodejdete jako zloděj s nacpanýma kapsama, zapomínáte totiž na psa, který hlídá tuhle ulici a který se vám zakousne do zadku.

Přišel jste sem, kde mezi lidmi a zvířaty zuří nenávist, ale nehledáte nic hmatatelného, z nějakého podivného důvodu vyhledáváte rány, takže než odejdete, budete muset zaplatit, budete muset vyprázdnit kapsy, abyste si tak nic nezůstal dlužen a nic si nedal. Mějte se na pozoru před obchodníkem, okradený obchodník je totiž horší než majitel, kterému

vyplenili dům. Mějte se na pozoru před obchodníkem, jeho slova se zdají být plná respektu a laskavosti, pokornosti a lásky, ale je to jen zdání.

KLIENT: Co jste tedy ztratil? A co jsem já nezískal? Marně totiž pátrám v paměti, nic jsem nezískal. Jsem připraven platit, ale neplatím za vítr, za temnotu, ani za to nic, co je mezi námi. Jestli jste o něco přišel, jestli se váš majetek po setkání se mnou zlehčil, kam tedy zmizelo to, co nám oběma schází? Ukažte mi to. Ne, nepocítil jsem žádné uspokojení a nebudu tedy platit.

DEALER: Řeknu vám, co bylo od počátku napsáno na vašem účtu a co budete muset zaplatit, než odejdete: bylo to čekání, trpělivost, zboží, které si obchodník pro zákazníka připravil, a naděje, že prodá, hlavně naděje. Ta naděje, která už předem stanoví dlužníkem každého, kdo se přiblíží k někomu jinému s touhou v očích. Od příslibu prodeje se vždy odečítá příslib koupě, a ten, kdo příslib poruší, platí.

KLIENT: Vy a já nejsme jediní lidé ztracení uprostřed těchto polí. Kdybych začal volat směrem k támhleté zdi, vzhůru k nebi, viděl byste, jak se rozsvěcují světla a slyšel kroky, které mi běží na pomoc. Je těžké nenávidět o samotě, ale ve větším počtu se to stává potěšením. Vy útočíte spíš na muže než na ženy, protože se bojíte ženského křiku a myslíte si, že muž se ke křiku nesníží. Počítáte s důstojností, s marností a s mužským mlčením. Tu důstojnost si ale můžete strčit za klobouk. Jestli se chystáte mi ublížit, zavolám, začnu křičet, budu volat o pomoc, předvedu vám všechny způsoby volání o pomoc, protože je všechny znám.

DEALER: Když by vás tedy ani hanba neodradila od útěku, proč neutíkáte? Útek je velice subtilní zbraň a vy jste subtilní. Měl byste utéct. Jste jako ty tlusté dámy v čajových salónech, které se protahují mezi stoly a převracejí přitom čajníky. Táhnete za sebou svůj zadek jako hřích, kvůli němuž máte stále výčitky svědomí, a točíte se jako holub na báni, abyste dokázal, že ten zadek vlastně neexistuje. Ale máte smůlu, stejně se vám do něj zakousnou.

KLIENT: Nepatřím k těm, kteří zaútočí jako první. Potřebuji čas. Nakonec by možná bylo lepší, kdybychom si vzájemně hledali vši, místo toho, abychom se rafali. Potřebuji čas. Nechci, aby se mi stala nehoda jako nějakému roztržitému psu. Pojďte se mnou, budeme si hledat společnost, neboť samota nás unavuje.

DEALER: Leží tu ale ta vesta, kterou jste nepřijal, když jsem vám ji podával. Budete se muset sehnout a sebrat ji.

KLIENT: Jestliže jsem něco poplival, byly to pouze všeobecnosti a oblečení, které zůstává jen oblečením. A jestli jsem si odplivnul vaším směrem, nebylo v tom nic proti vám a vy jste se ani nemusel pohnout, abyste se vyhnul. A jestli se pohnete a tak to dostanete rovnou do tváře, je to vaše vlastní svévole, vaše zvrhlost a vaše vypočítavost. Jestli jsem ukázal své pohrdání vůči něčemu, tak to byl jen tenhle kus hadru, a ten nežádá účty. Ne, já se před vám nesehnu, to se prostě nestane, nejsem ohebný jako nějaký cirkusák. Určité pohyb člověk není schopen udělat, jako například lízat si svůj vlastní zadek. Nebudu platit za pokušení, které jsem ani neměl.

DEALER: Pro muže se nehodí, aby někomu dovolil urážet svůj oděv. Jestliže totiž jediná nespravedlnost na tomto světě je náhoda zrození, náhoda místa a času, jediná spravedlnost je oděv. Oděv je věc člověku nejsvětější. Necítí utrpení. Je to bod rovnováhy mezi spravedlností a nespravedlností a nesmí se s ním špatně zacházet. Proto je nutno člověka soudit podle jeho šatu, a ne podle jeho obličeje, jeho rukou nebo kůže. A jestli je normální plivat na zrození člověka, pak je velice nebezpečné plivat na jeho vzpouru.

KLIENT: Nabízím vám tedy rovnost. Kabát v prachu zaplatím kabátem v prachu. Buďme si rovni v rovnosti pýchy a v rovnosti neschopnosti, oba stejně odzbrojeni a stejně trpící zimou a horkem. Vaši poloviční nahotu a vaši půlku pokory zaplatím svými polovičkami. Každému z nás pak zůstane jen ta druhá půlka a to stačí, abychom se na sebe ještě odvážili pohlédnout a

abychom zapomněli na to, co jsme zde oba ztratili svou nepozorností, riskováním, nadějí, roztržitostí a náhodou. Mně navíc zůstane vytrvalý neklid dlužníka, který již splatil svůj dluh.

DEALER: Proč vlastně to, co na tomto místě a v tuto hodinu tak neurčitě a skrytě chcete a o co byste byl požádal kohokoliv jiného, proč jste o to nepožádal mě?

KLIENT: Mějte se na pozoru před zákazníkem. Tváří se, že hledá jednu věc, ale zatím mu jde o jinou, o níž obchodník nemá zdání, a nakonec ji dostane.

DEALER: Kdybyste se dal na útěk, běžel bych za vámi. Kdybyste pod mými ranami padl, čekal bych vedle vás, až se proberete. A kdybyste se rozhodl neprobrat se, zůstal bych u vás, ve vašem spánku, ve vašem podvědomí a ještě dál. A přesto se s vámi nechci bít.

KLIENT: Nemám strach z boje, ale bojím se pravidel, která neznám.

DEALER: Není pravidel, jsou jen prostředky. Jsou jen zbraně.

KLIENT: Pokuste se mě zasáhnout, stejně se vám to nepodaří. Pokuste se mne zranit. Až poteče krev, bude téct na obou stranách a nevyhnutelně nás spojí, budeme jako dva Indiáni, kteří si vzájemně vyměňují krev uprostřed divokých zvířat. Láska neexistuje. Láska neexistuje. Nemůžete zasáhnout nic, co by už nebylo zasaženo, protože muž nejdříve umírá, pak hledá svou smrt a nachází ji naprostou náhodou na náhodné dráze od jednoho světla k jinému, a řekne si: takže je to jen tohle.

DEALER: Prosím vás, vy jste tedy v hluku noci neřekl, že byste ode mne něco chtěl, a já to tedy nepřeslechl?

KLIENT: Nic jsem neřekl. Nic. A vy jste mi tedy v noci, v temnotě, která je tak

hluboká, že člověku trvá až příliš dlouho, než si na ni zvykne, nenabídl nic, co bych já neuhodl?

DEALER: Nic.

KLIENT: Takže jaké zbraně?